

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EU:n digitaalinen matkustussovellus ja digitaalinen matkustustunniste)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EU:n digitaalinen matkustussovellus ja digitaalinen matkustustunniste) (U 53/2024 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suu-
relle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- majuri Jouni Lahtinen, Rajavartiolaitos
- ylitarkastaja Mika Hansson, Poliisihallitus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- valtiovarainministeriö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on 8.10.2024 antanut asetusehdotukset 1) matkustustietojen sähköistä toimittamista koskevan sovelluksen ("EU:n digitaalinen matkustussovellus") käyttöönotosta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2016/399 ja (EU) 2018/1726 sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 2252/2004 muuttamisesta digitaalisen matkustustunnisteen käytön osalta (COM(2024) 670 final) ja 2) henkilökorttiin perustuvan digitaalisen matkustustunnisteen myöntämisestä ja sitä koskevista teknisistä standardeista (COM(2024) 671 final).

Asetusehdotuksissa säädetään EU:n digitaalisen matkustussovelluksen käyttöönotosta ja henkilökorttiin perustuvan digitaalisen matkustustunnisteen myöntämisestä ja sitä koskevista teknisistä standardeista. Digitaalisen matkustustunnisteen tarkoitus on helpottaa vapaata liikkuvuutta ja

Valiokunnan lausunto HaVL 1/2025 vp

keventää EU:n kansalaisten hallinnollista taakkaa. EU:n digitaalinen matkustussovellus on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2030.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu komission asetusehdotuksiin pääosin myönteisesti ja kannattaa niiden keskeistä tavoitetta parantaa turvallisuutta, tehostaa rajatarkastuksia ja sujuvoittaa rajanylityksiä. Asetusehdotuksilla voidaan myös vähentää EU-kansalaisten hallinnollista taakkaa tulevaisuudessa, mikä on kannatettavaa. Asetusehdotusten tulee olla soveltuvia yhteentoimivuuskokonaisuuden kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että asetusehdotuksissa huolehditaan perusoikeuksien kunnioittamisesta, tietoturvallisuudesta ja tietosuojan toteutumisesta. Valtioneuvosto toteaa, että digitaalisen matkustusasiakirjan hakeminen ja käyttäminen perustuu käyttäjän suostumukselle, mikä on tärkeää. Oleellista on myös varmistaa digitaalisten toiminnallisuuksien toteuttamiseen liittyvät resurssikysymykset ja mahdolliset vaikutukset muihin järjestelmiin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvotteluissa pyritään varmistamaan, että ehdotettava sääntely on kaikilta osin EU:n tietosuojasääntelyn mukainen, sen suhde EU:n tietosuojasääntelyyn on selvä ja siinä huomioidaan henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet, kuten käyttötarkoitussidonnaisuus ja tietojen minimointi riittävällä tavalla.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että sektorikohtaisessa EU-sääntelyssä otetaan asianmukaisesti huomioon, että lompakon perusvaatimukset on asetettu eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen vahvistamisen osalta uudistetussa eIDAS-asetuksessa (EU) 1183/2024, eikä niistä tulisi lähtökohtaisesti poiketa sektorikohtaisessa sääntelyssä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asetusehdotusten yksityiskohtaisemmat kustannukset selvitetäisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta asetusten aiheuttamat kustannukset voidaan huomioida kansallisessa budjettisuunnittelussa oikearytmisesti, sekä selvittää ehdotettujen muutosten mahdolliset heijastevaikutukset muihin jo olemassa- tai rakenteilla oleviin yhteentoimivuuskokonaisuuden osiin tai kansallisiin järjestelmiin. Kustannusten muodostumisessa on myös huomioitava komission myöhemmin antamat täytäntöönpano säädökset, joilla voi olla vaikutusta teknisiin yksityiskohtiin ja käytännön toteutukseen.

Valtioneuvosto katsoo, että tässä vaiheessa ei tule ennakoida tulevaa EU:n monivuotista rahoituskehystä (2028-) tai siitä kohdennettavaa rahoitusta. Valtioneuvosto ottaa monivuotiseen rahoituskehykseen kantaa komission annettua ehdotuksensa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission asetusehdotuksissa on kyse digitaalisista matkustusasiakirjoista ja EU:n digitaalisesta matkustussovelluksesta, joiden avulla matkustajat voivat luoda ja tallentaa digitaalisen matkustusasiakirjansa. Asetusehdotusten tarkoituksena on helpottaa matkustamista Schengen-alueelle ja tehdä siitä sujuvampaa ja turvallisempaa myös alueen sisällä. Ehdotuksilla toteutetaan vuonna

Valiokunnan lausunto HaVL 1/2025 vp

2021 hyväksyttyä Schengen-strategiaa, jossa sitoudutaan jatkamaan menettelyjen digitalisointia ulkorajoilla.

Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenee, että ehdotukset liittyvät myös uudistettuun eIDAS-asetukseen¹ ja sen sisältämiin säännöksiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakoista. Hallintovaliokunta pitää hyvänä, että ehdotuksissa on huomioitu matkustustunnisteiden tallentaminen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakkoon. Tämä tukee osaltaan tavoitetta siitä, että lompakko olisi tulevaisuudessa mahdollisimman laajasti yhteiskunnan palveluissa käytössä ja osa digitaalista perusinfrastruktuuria.

Hallintovaliokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin komission asetusehdotuksiin pääosin myönteisesti ja kannattaa niiden keskeistä tavoitetta parantaa turvallisuutta, tehostaa rajatarkastuksia ja sujuvoittaa rajanylityksiä.

Digitaalinen matkustustunniste sisältää ehdotuksen mukaan samat tiedot kuin passin tai henkilökortin siru, mukaan lukien myös haltijan kasvokuvan, mutta ei sormenjälkiä. Hallintovaliokunta toteaa, että asetusehdotukset eivät näin ollen merkittävällä tavalla vaikuta laajentavan rajan ylittämiseen liittyvää henkilötietojen käsittelyä ja pitää valtioneuvoston kannassa esitetyllä tavalla tärkeänä sitä, että asetusehdotuksissa huolehditaan perusoikeuksien kunnioittamisesta, tietoturvallisuudesta ja tietosuojan toteutumisesta.

Valtioneuvoston kantaa vastaavasti hallintovaliokunta pitää myös tärkeänä, että digitaalisen matkustusasiakirjan hakeminen ja käyttäminen perustuu käyttäjän suostumukseen, ja että neuvotteluissa pyritään varmistamaan, että ehdotettava sääntely on kaikilta osin EU:n tietosuojasääntelyn mukaista, sen suhde EU:n tietosuojasääntelyyn on selvä, ja siinä huomioidaan henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet.

Valiokunta toteaa valtioneuvoston tavoin, että digitaalisten toiminnallisuuden toteuttamiseen liittyvät resurssikysymykset ja mahdolliset vaikutukset muihin järjestelmiin on oleellista varmistaa. Samoin hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että asetusehdotusten yksityiskohtaisemmat kustannukset selvitetään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1183, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehityksen vahvistamisen osalta

Valiokunnan lausunto HaVL 1/2025 vp

Helsingissä 20.2.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Alviina Alametsä vihr
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro